

Drie Goetheanum – impulsen

Deel 2

Analyse en Betekenis van het eerste en het tweede Goetheanum

De mens ontwikkelt van binnenuit het perspectief van de Geestmens

Het strottenhoofd neemt evolutionair en geestelijk de functie over van het oor

Het Astraleum is de imaginatie van het Geestzelf in de omvorming van het astraallichaam.

Deel 2: vormgeving van oor en strottenhoofd

Siep Grondman

Esoterische vormgeving van het Oor: een geestelijk-organische architectuur

Steiner:

‘Wij passen hier op aarde onze spraakorganen aan de menselijke spraak aan.
In wat zijn aanleg kreeg tussen de dood en een nieuwe geboorte nemen wij de

de logos,

het wereld-woord,

de wereldspraak

in ons op en uit deze wereldspraak is ook ons gehele spraak- en zangorgaan in de eerste plaats ontwikkeld’

Het is duidelijk wat Steiner zelf aan voorstellingen heeft waargenomen.

Het waarnemen van de Logos is niet voor de reguliere zintuigwaarneming beschikbaar.

Het waarnemen van het woord wordt mogelijk gemaakt door ons luisterorgaan.

Het uitdrukken van het woord is mogelijk door het gebruik van onze spraakorganen.

Het verbeelden van deze kenmerken in het Goetheanum en zijn Gelände was een voor de hand liggende kunstzinnige expressie.

In de esoterische vormgeving van Oor ligt de basis van de geestelijk-organische architectuur voor zowel het eerste als het tweede Goetheanum. Deze beeldvorming zal zich gaandeweg uit een veelheid van beelden samenstellen en integreren tot de verbeelding van het evenwichtsorgaan en het slakkenhuis van het binnenoor in respectievelijk het eerste en het tweede Goetheanum. Beide organen liggen in het binnenoor waarvan het evenwichtsorgaan als eerste wordt aangelegd, wat evolutionair ook het geval is geweest.

Het eerste Goetheanum representeert het Wereldwoord en het tweede Goetheanum de Wereldspraak. Als men dit onderscheid goed voor ogen houdt vergemakkelijkt het de interpretatie van veel van Steiners voordrachten en besprekingen over deze gebouwen en andersom over het wereldwoord en de wereldspraak zelf.

Als we deze begrippen ook op onszelf betrekken kunnen we gaandeweg bepalen hoe een ander mens of wijzelf geestelijk luisteren en spreken. Deze twee-eenheid vinden we terug in de vormgeving van het tweede Goetheanum. In de mens zijn het woord en de spraak de diepste krachten in de ziel en de kosmische representant van de ziel is het Pentagram.

Het tweede Goetheanum zelf, als een op zichzelf staand gebouw, presenteert zich allereerst binnen de klankether als het luisterorgaan, in de vorm van het orgaan van Corti. Pas door diep inzicht is het mogelijk geweest het fundament van het tweede Goetheanum te herkennen als strottenhoofd in het bijzondere perspectief van een bovenaanzicht daarvan.

Daarmee hebben we dus het luisterorgaan en het spraakorgaan gevonden als basis van de organische architectuur van het tweede Goetheanum m.b.t. de klankether en de levensether. Dat klankether en levensether samen optrekken is noodzakelijk in het fenomeen van de inspiratie willen wezenlijke kenmerken zich kunnen openbaren in onze ziel.

Het Gelände, het park om het tweede Goetheanum heen, presenteert zich als het slakkenhuis van het binnenoor. Een nog niet volledig gevormd slakkenhuis, maar wel in de beeldvorming als zodanig in zijn geheel zo te herkennen. Deze projectie van het slakkenhuis was natuurlijk al gereed bij de bouw van het eerste Goetheanum.

Voor alle duidelijkheid moet gemeld worden dat de huidige geanalyseerde beeldvorming niet overeenkomt met het ontstaan van de inzichten zelf die aan de basis hiervan liggen. De inzichten zijn cumulatief inspiratief en intuïtief in verschillende fases ontstaan op en tijdens de studie van het werk van Steiner. De analyse hiervan wordt voor het eerst samenhangend gepresenteerd.

We zullen eerste Steiner volgen in zijn uitspraken over het strottenhoofd en de relatie tot het oor.

Het strottenhoofd - Het tweede Goetheanum als spraakorgaan

‘Het oor is een van de oudste organen en het strottenhoofd een van de jongste. Oor en strottenhoofd verhouden zich heel anders tot elkaar dan alle andere organen. Alle andere zintuigen moeten zich tot het niveau van het oor ontwikkelen, want in ons oor hebben we een fysiek orgaan dat op het hoogste niveau van ontwikkeling staat’.

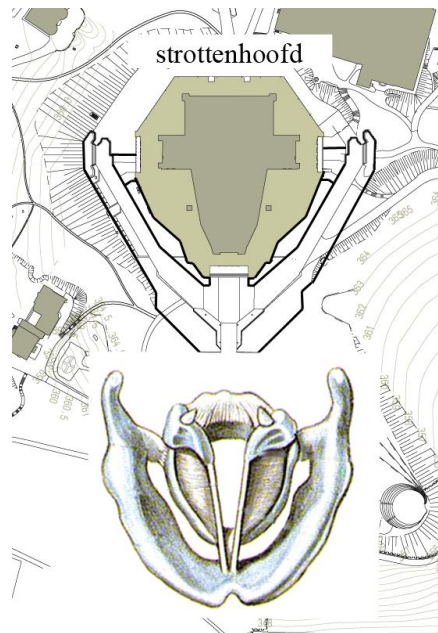
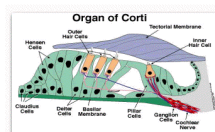
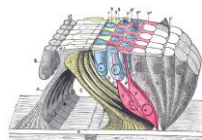
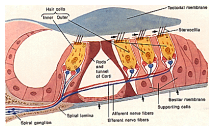
‘Het oor hangt samen met een zintuig dat nog ouder is. Dat is het zintuig van onze ruimtelijke oriëntatie. De ruimtezinnam de ruimte waar, het oor neemt de toon waar, dat wil zeggen datgene wat van de ruimte in de tijd overgaat’.

‘Het zal nu begrijpelijk zijn dat er een zekere verwantschap kan bestaan tussen de zin voor muziek en de zin voor wetkunde. De laatste is gebonden aan de drie half-cirkelvormige kanalen’

Organische architectuur

Etherlichaam - Klank-ether

Strottenhoofd als model voor de plattegrond van het Tweede Goetheanum. Orgaan van Corti als model voor de opbouw.

Evenwichtsorgaan 1^e G

Trapportaal 1^e G

Spreekgestoelte 1^e G

De schepping van de Mens - geestelijke evolutie van oor tot strottenhoofd

Steiner:

‘Er bestaat geen ding in de wereld waarbij bij een dergelijk vergroeiën van het etherlichaam met de dingen niet overal enerzijds gevoelens van groeien, van wording, van ontkiemen zouden ontstaan, of anderzijds gevoelens van vergaan, van ontbinding. Zo schouwt men in de dingen binnen.

Laten we bijvoorbeeld aannemen dat je als zo iemand in overgave, die vervolgens zichzelf verder opvoedt, op de een of andere manier je blik richt op het menselijk strottenhoofd, dan verschijnt dat strottenhoofd op een merkwaardige wijze aan je als een orgaan dat helemaal in het begin van zijn ontwikkeling staat, dat een grootse toekomst voor zich heeft. Je ervaart dat direct door wat het strottenhoofd zelf als zijn eigen waarheid uitsprekt: dat het als een zaadje is, niet als een vrucht of als jets verdorrend, nee, als een zaadje.

En door wat het strottenhoofd uitsprekt weet men onmiddellijk dat er eens in de ontwikkeling van de mensheid iets moet komen waarbij dit strottenhoofd helemaal omgevormd is; terwijl de mens nu door middel van zijn strottenhoofd alleen maar het woord voortbrengt, zal dit strottenhoofd ooit de mens voortbrengen. Dit is het toekomstige geboorteorgaan, het orgaan om de mens voort te brengen.

Nu brengt de mens door middel van zijn strottenhoofd het woord voort; het strottenhoofd is de aanleg, het kiem-orgaan dat zich in de toekomst zal ontplooien om de mens, de hele mens voort te brengen, wanneer hij vergeestelijkt zal zijn. Dat drukt het strottenhoofd onmiddellijk uit wanneer men zich erdoor laat vertellen wat het is.

Andere organen van het menselijk lichaam verschijnen zo dat we zien dat ze reeds lang over hun hoogtepunt heen zijn; we zien dat ze in de toekomst helemaal niet meet bij het menselijk organisme te vinden zijn’.

‘Bij zo'n manier van schouwen dringt zich iets op als een toekomstig ontstaan en een toekomstig afsterven. Ontkiemend leven en ontbinding, afsterven, dat zijn de twee dingen die in elkaar schuiven ten opzichte van alles wanneer we ertoe komen ons etherlichaam te verbinden met de wereld van de werkelijkheid. Dit betekent voor de mens, wanneer hij enigszins verder komt, een heel zware beproeving. Immers ieder wezen dient zich bij de mens zodanig aan dat hij steeds ten aanzien van het wezen bij bepaalde zaken het gevoel van ontstaan, van ontspruiten, ontkiemen heeft; en ten aanzien van andere zaken bij dit wezen heeft hij het gevoel van afsterven.

Uit deze twee fundamentele krachten kondigt zich alles aan wat we achter de zintuigwereld zien. In het occultisme noemt men datgene waar je dan naar kijkt, de wereld van het ontstaan en vergaan. Ten opzichte van de zintuigwereld, kijk je dus binnen in de wereld van ontstaan en vergaan, en dat wat zich daarachter bevindt is de heersende wijsheid’.

Zesde voordracht – uit: ‘De wereld van de zintuigen en de wereld van de geest’ / Voordrachten van Steiner, december 1911 / Pentagon-Amsterdam, ISBN 9072052595

Het wordt wel heel duidelijk welke betekenis we moeten geven aan het verschijnsel dat het strottenhoofd de plattegrond is van het tweede Goetheanum: ‘Zo keert de loop van de wereld zich in zekere zin om’, geeft Steiner aan.

‘Uit deze voordrachten heeft u wellicht kunnen halen hoe gecompliceerd het wezen van de mens eigenlijk is en van hoeveel kanten je de mens moet beschouwen als je vat op zijn wezen wilt krijgen. Op dit moment moeten we nog wijzen op een feit dat in zekere zin een van de belangrijkste ontwikkelingsfeiten blijkt te zijn als je aan de hand van het helderziend onderzoek het wordingsproces, vanaf zeer vroege tijden tot aan onze tijd en het uitzicht op de toekomst van het mensdom, bestudeert.

In de loop van deze voordrachten heb ik u er immers op attent gemaakt dat je je kenvermogen, je drijfveer tot kennis kunt opvoeden, dat je dat zo kunt doen dat de menselijke ziel die naar kennis streeft, die toestanden in zich opneemt die we kunnen aanduiden als verwondering, verering, wijze overeenstemming met de wereld-gebeurtenissen, en overgave ten opzichte van al het gebeuren in de wereld. Dan kan het kennen zich langzamerhand ertoe opwerken om overal in dat wat ons omringt het volgende te onderscheiden: enerzijds heb ik hier te maken met iets in wording, met iets wat pas in de toekomst zijn volmaaktheid zal bereiken, en anderzijds heb ik te maken met iets wat langzamerhand afsterft, wegteert. In het gebied van het ontstaan en vergaan nemen we zulke zaken waar’.

‘We hebben er vooral op gewezen dat het menselijk strottenhoofd in feite een toekomstorgaan is, dat het ertoe voorbestemd is om in de toekomst jets totaal anders te worden dan het tegenwoordig is. Nu deelt het slechts onze innerlijke gesteldheid aan de buitenwereld mee door middel van het woord. In

de toekomst zal het alles meedelen over wat wij zelf zijn, dat wil zeggen over wat voor het voortbrengen van de hele mens zal dienen.

Dit strottenhoofd zal het toekomstige reproductieorgaan zijn. In de toekomst zal de mens niet alleen zijn gemoedstoestand door het woord tot uiting brengen met behulp van het strottenhoofd, maar hij zal zichzelf in de wereld afbeelden door middel van het strottenhoofd. Dat wil zeggen de voortplanting van de mens zal aan het orgaan van het strottenhoofd gebonden zijn’.

‘Met de gecompliceerde microkosmos, de kleine wereld duiden we de mens aan. In deze microkosmos staat tegenover elk orgaan dat zich op deze wijze als het ware in zijn kiemtoestand bevindt en dat in de toekomst een hogere graad van volmaaktheid zal bereiken, een ander orgaan dat laten we zeggen – langzamerhand aan het vervallen, aan het wegwijnen is. Bij het menselijk strottenhoofd nu is het wegwijnende orgaan dat erbij past het gehoororgaan.

In dezelfde mate waarin het gehoororgaan voor de mens steeds meer zal verdwijnen, steeds meer zal vervallen, in diezelfde mate zal het strottenhoofd een aldoor maar volmaakter en steeds belangrijker orgaan worden. De grootsheid van dit feit kunnen we slechts overzien wanneer we om zo te zeggen met behulp van de Akasha-kroniek terugblikken in een ver verleden van de mens, en ons vervolgens uit wat we daar kunnen onderzoeken, een voorstelling kunnen vormen van wat het gehoororgaan, het oor eigenlijk ooit is geweest’.

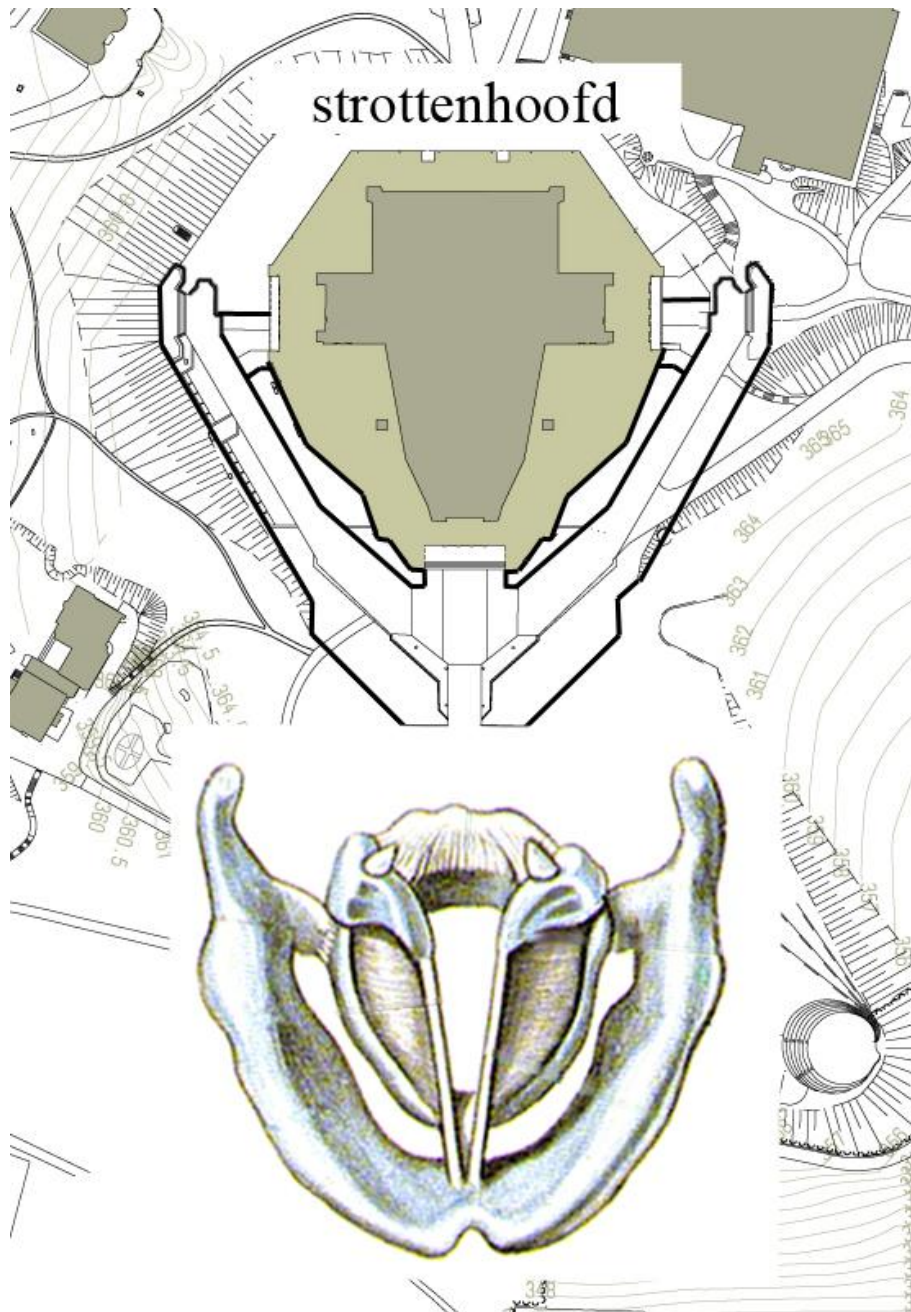
‘Om inzicht te krijgen in het menselijk wezen is het enorm verhelderend om juist her oor terug te volgen. Immers in zijn huidige toestand is het menselijk gehoororgaan in feite werkelijk nog slechts een schaduw van wat het geweest is. Dit gehoororgaan hoort tegenwoordig alleen de klanken, of de in klanken zich uitdrukken woorden op het fysieke plan. Dat is in zekere zin de laatste rest van wat er door het gehoor in de mens is binnengestroomd. Want ooit stroomden door dit orgaan de machtige bewegingen van het hele universum naar binnen.

Zoals wij vandaag de dag slechts aardse muziek door het oor horen, zo stroomde in vroeger tijden wereldmuziek, sferenmuziek in de mens naar binnen. Zoals wij tegenwoordig de woorden in klanken kleden, zo kleepte zich ooit het goddelijk wereldwoord in de sferenmuziek, het woord dat door het evangelie van Johannes wordt verkondigd als het goddelijk wereldwoord, de Logos. Uit de geestelijke wereld stroomde destijds naar binnen in alles wat in de oude zin als gehoor kan worden aangeduid – zoals dat nu slechts het menselijk woord en de aardse muziek zijn – de hemelse muziek, de sferenmuziek, en binnen die sferenmuziek dat wat de goddelijke geesten spraken. Zoals de huidige mens door zijn woord en door zijn gezang, door zijn klank de lucht in vormen dwingt, in vormen brengt, zo brachten de goddelijke woorden en de goddelijke muziek bepaalde vormen voort’.

‘De heerlijkste vorm kunnen we op de volgende wijze bekijken. Wanneer u tegenwoordig een of ander woord, of voor mijn part alleen maar een vocaal uitsprekt, bijvoorbeeld de A, kijkt u dan eens hoe door deze A in de lucht de mogelijkheid binnendringt om in deze lucht een vorm te ontwikkelen. Zo drong uit het wereldwoord de vorm in de wereld binnen, en de heerlijkste van deze vormen is de mens zelf. De mens zelf werd in zijn oertoestand voortgebracht doordat hij vanuit het goddelijk woord werd uitgesproken. De goden spraken – en zoals tegenwoordig de lucht in vormen verschijnt door het woord van de mens, zo verscheen onze wereld in haar vorm door het woord van de goden. De mens is de kostbaarste van deze vormen’.

‘Toen was het gehoororgaan nog vele malen gecompliceerder. Nu is het verschrompeld. Immers wat u tegenwoordig als uiterlijk gehoororgaan heeft, wat maar tot een zekere diepte in de hersenen binnendringt, dat was toen van buiten naar binnen over het gehele menselijk wezen uitgebreid. En overal in het innerlijk van het menselijk wezen breidden zich de bewegingen van de golven uit die de mensen door het goddelijk woord van binnenuit de wereld in spraken. Toen de mens nog spiritueel voortgebracht werd, gebeurde dit dus door het gehoororgaan. En in de toekomst zal de mens, wanneer hij weer opgestegen zal zijn, een heel rudimentair, geheel verschrompeld oor hebben. De zin van het oor zal volkomen voorbij zijn’.

‘Het oor bevindt zich in een neerwaartse beweging. Maar daar staat tegenover dat tot meerdere glorie en grotere volmaaktheid zich datgene zal hebben ontwikkeld wat vandaag de dag pas in kiemtoestand is: het strottenhoofd. In zijn volmaaktheid zal dit datgene naar buiten toe uitspreken wat de mens in de wereld als herhaling van zijn wezen kan voortbrengen, net zoals de goden naar de aarde toe de mens als hun schepping hebben uitgesproken’.

‘Zo keert de loop van de wereld zich in zekere zin om. Deze totale mens, zoals we hem hebben bestudeerd, zoals hij voor ons staat, is het product van een neerwaartse ontwikkeling. Als we zo'n orgaan als het oor bekijken, dan moeten we overal zeggen: het oor heeft het al tot innerlijke verdichting van het botachtige in de gehoorbeentjes gebracht, en het bevindt zich om zo te zeggen in het laatste stadium van een neerwaartse ontwikkeling.

Het zintuig als zodanig kwijnt weg, maar de mens ontwikkelt zich de geestelijke wereld in. En zijn opstijgende organen vormen de bruggen die hem omhoog in het geestelijke voeren.

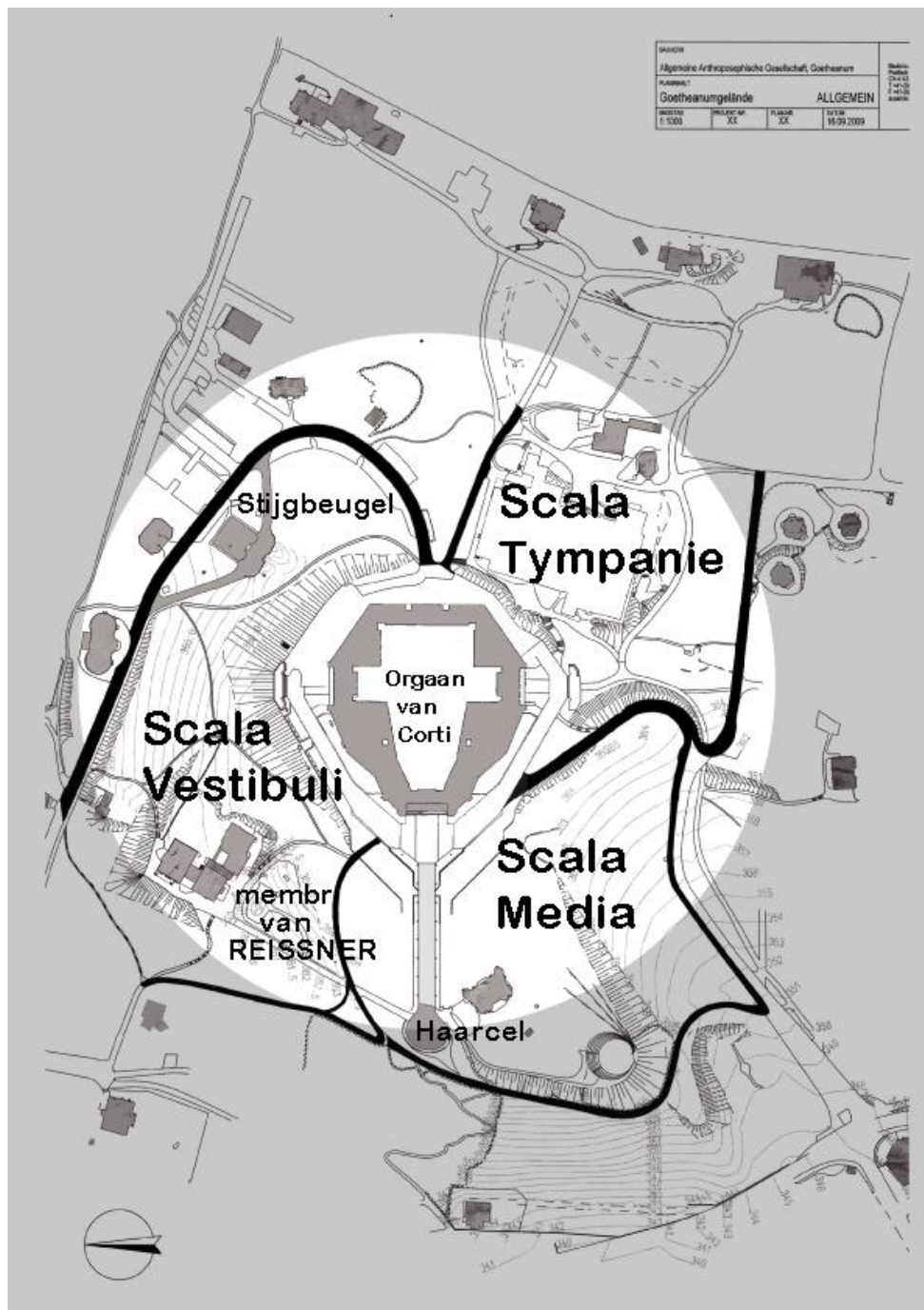
Zo verhoudt de wereld van de zintuigen zich tot de wereld van de geest, doordat de wereld van de zintuigen van zich kond doet door louter afstervende organen, de wereld van de geest door opstijgende organen’, aldus Steiner.

Het wordt wel heel duidelijk welke betekenis we moeten geven aan het verschijnsel dat het strottenhoofd de plattegrond van het tweede Goetheanum is: ‘Zo keert de loop van de wereld zich in zekere zin om’, geeft Steiner aan.

Het tweede Goetheanum schept dus de mogelijkheid van omkering, van vergeestelijking voor de mens. Dit moest het Tweede Goetheanum gaan uitdrukken.

Vanuit het principe van metamorfose is dit ook de basisgedachte van de architectuur die het verschil moest zijn tussen het eerste en het tweede Goetheanum: Het eerste Goetheanum opgebouwd uit de aspecten van de klank-ether en oorkenmerken van het binnenoor op basis van de harmonie der sferen in de vorm van een organisch-geestelijk evenwichtsorgaan met een geometrische vormgeving.

Het tweede Goetheanum als een volkomen verinnerlijkt klankether-orgaan van het spreken en het luisteren van de individuele mens op basis van de levende inspiratie, het bovenzinnelijk horen: als werkzaamheid in de ziel die gedragen wordt in het kosmische Pentagram.

Het strottenhoofd - Het tweede Goetheanum als spraakorgaan

Evolutie, werking en vormgeving van het strottenhoofd m.b.t. de mens en het tweede Goetheanum,

We volgen verschillende citaten van Steiner uit verschillende bronnen:

1. De mens als geheel is een meer gecompliceerde metamorfose van een enkel orgaanstelsel, het strottenhoofd.

De mens als geheel is een meer gecompliceerde metamorfose van een enkel orgaanstelsel, het strottenhoofd. Als we begrijpen hoe de hele mens een metamorfose is van het strottenhoofd-stelsel, dan zijn we in staat om met eenzelfde geldigheid, met eenzelfde innerlijke, natuurlijke noodzakelijkheid, uit de hele mens door middel van de beweging van zijn ledematen, door bewegende groepen mensen een zichtbare spraak en een zichtbaar gezang te laten ontstaan, zoals gezang en spraak ontstaan door middel van een orgaanstelsel. We hoeven alleen maar te denken aan het innerlijke karakter van Goethe die nog altijd niet voldoende erkenning heeft gevonden. Goethe ziet terecht in elk afzonderlijk blad de hele plant. De hele plant ligt op meer primitieve wijze in het blad besloten, en omgekeerd is de hele plant slechts een gecompliceerd blad. In elk afzonderlijk orgaan ziet hij het totale organische wezen, dat gemetamorfoseerd is, en dit organische wezen als geheel is een metamorfose van de afzonderlijke delen.

2. Het kind leert spreken, omdat het kan horen, omdat het naar datgene kan luisteren, wat de klankzin kan waarnemen en het spreken zelf is dan enkel nabootsing.

Laten we nog eens terugzien naar hetgeen we de klankzin hebben genoemd en naar de begripszin of voorstellingszin en laten we ons eens met betrekking tot de menselijke ontwikkeling op de aarde afvragen: Heeft de mens zich zo ontwikkeld, dat eerst de klankzin, of dat eerst de begripszin of voorstellingszin is ontstaan? - We hebben feitelijk veel bereikt, wanneer we op dit eenvoudige gebied dusdanig een blik in de ontwikkeling van de mens vermogen te werpen, dat wij de vraag kunnen beantwoorden: Heeft de mens het eerst woorden leren verstaan, of heeft hij het eerst geleerd om de voorstellingen, die zich aan hem opdringen, waar te nemen en te begrijpen?

Deze vraag behoort feitelijk nauwelijks tot het gebied van de geesteswetenschap, want eenieder is in staat hem voor zichzelf te beantwoorden, indien hij observeert hoe een kind leert te spreken en dan pas gedachten waar te nemen.

1. De taal is de voorwaarde voor het waarnemen van gedachten.

Waarom is hij dat? Om de simpele reden, dat de klankzin de voorwaarde tot de voorstellingszin is. Het kind leert spreken, omdat het kan horen, omdat het naar datgene kan luisteren, wat de klankzin kan waarnemen en het spreken zelf is dan enkel nabootsing. Vandaar, dat u ook zult ontdekken, dat het kind altijd taalklanken nabootst, lang voordat het iets, wat het ook zij, begrijpt, wat al een voorstelling is. Kijkt u en observeert u nauwkeurig en u zult zien, dat het zo is.

4. De klankzin ontwikkelt zich eerst en pas aan de klankzin ontwikkelt zich de begripszin.

Klankzin is dus het vermogen om niet alleen tonen waar te nemen, maar om dat waar te nemen, wat we klanken, taalklanken noemen. En voor ons rijst nu de vraag: Als de mens dus ooit in de loop van zijn ontwikkeling in staat gesteld is, om klanken waar te nemen en als gevolg daarvan het vermogen verwierf, zich de taal eigen te maken, hoe moet dat dan in zijn werk gegaan zijn? Hoe moet zich dat toedragen hebben, dat de mens in de loop van zijn ontwikkeling leerde spreken?

5. De taal is (...) een echt geschenk van de Goden

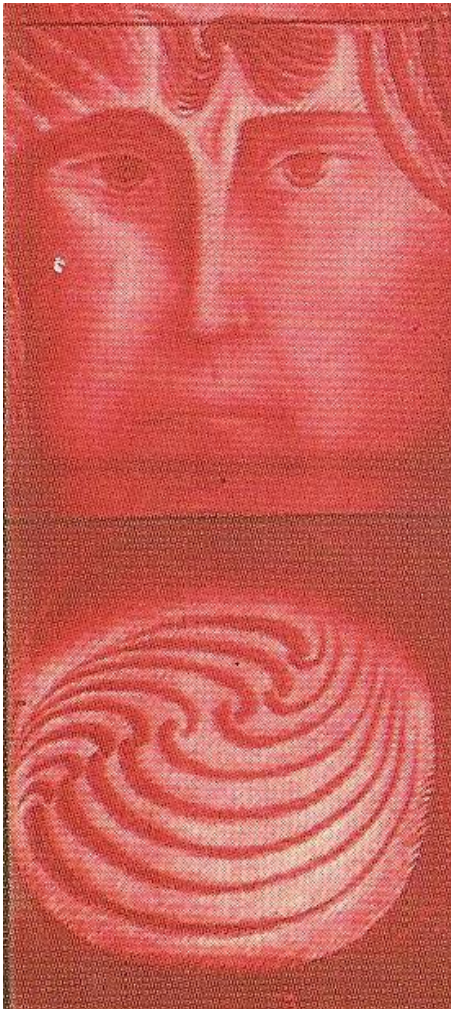
Nu moeten wij het volgende eens beseffen. Wanneer het dus de bedoeling was, dat de mens leerde te spreken, niet alleen leerde te horen, maar ook te spreken, dan was het noodzakelijk, dat zich niet alleen van buitenaf iets aan hem opdrong en hij iets waarnam, maar het was noodzakelijk, dat iets in hem dezelfde weg ging, die de stromingen van de gewaarwordingsziel gaan, als ze van achteren voren opdringen. Iets dergelijks was noodzakelijk. Het moest dus in de evolutie van de mens zo gaan, dat de gewaarwordingsziel van een stroming doortrokken werd, die dezelfde richting op werkt als feitelijk die stromingen in de ziel, die voortbrengen, wat nu eenmaal door de beweging van achteren naar voren wordt voortgebracht. Dat moest optreden, om de taal te laten komen. Deze taal moest echter vroeger komen dan de voorstellingszin, hij moest komen, voordat men in de gelegenheid was, om in de woorden zelf - zelfs in die Woord

den, die men uitsprak - datgene te vinden, wat voorstelling is.

Inderdaad moest de mensheid eerst leren, klanken uit te stoten, om in het gevoel van deze klanken te kunnen leven, voordat hij bepaalde voorstellingen aan deze klanken verbond, die pas later konden komen. Aanvankelijk was het iets, wat nog niet begrip en voorstelling was, maar een gevoel voor wat de klanken doordrong, zodra ze werden uitgestoten. Daaruit kwam de taal voort.

Deze ontwikkeling moest in een tijd plaats vinden, toen de verplaatsing, de oprichting van de bloeds-omloop al een feit was geworden, want de dieren kunnen niet spreken. Er moest wel een Ik zijn invloed van boven naar beneden doen gelden. Maar hoewel dit ik, dat van boven naar beneden werkte, er al was, kon de mensheid zich dit Ik toch niet voorstellen. Want de voorstellingszin was nog niet ontwikkeld. Wat volgt daar dus uit?

6. Wanneer u een rechte lijn door het midden van het strottenhoofd trekt, dan is dat de richting van de stroming, die door de taalschenkende geesten werd gekozen.
7. En uit deze twee elkaar opstuwende stromingen ontstond in fysieke materie de merkwaardige vorm van het menselijke strottenhoofd.

Venster van het Goetheanum

Daaruit volgt, dat de mens de taal niet kan hebben verkregen door toedoen van zijn eigen Ik, maar door een ander ik, dat we met het dierlijke groeps-Ik kunnen vergelijken.

De taal is dus in deze zin een echt geschenk van de Goden.

Hij is de mens van bovenaf langs de weg, die het ik kiest, ingegeven, toen het ik nog niet bij machte was, de taal zelf te scheppen. Aldus was het van boven naar beneden stromende Ik niet staat, de taal te scheppen. Het bevatte nog niet die organen, die de aanzet tot het scheppen van de taal zouden hebben

kunnen geven. Dat moest het groeps-Ik doen. Maar nu was de mens immers al gereed. De mens was al een opgerichte mens.

Het groeps-Ik moest van boven naar beneden in het fysieke, het etherische organisme en zo verder, zijn werkzaamheid ontplooien, om de taal te bewerkstelligen.

Een stroming van onderaf kwam dit groeps-Ik tegemoet. Van boven naar beneden liep de stroming van het groeps-Ik, van onderen naar boven een stroming, de stroming van het groeps-Ik tegemoet. Zij komen bij elkaar en veroorzaken een soort uit wervelingen bestaande structuur.

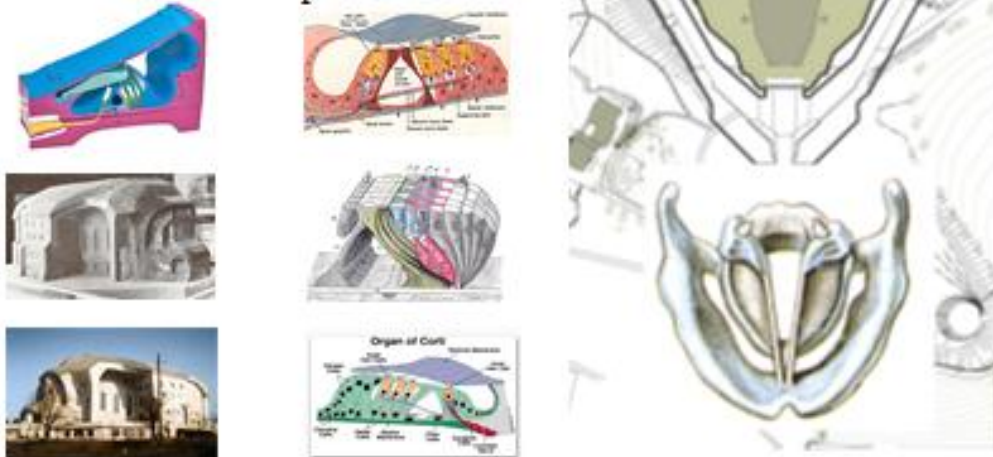
Wanneer u een rechte lijn door het midden van het strottenhoofd trekt, dan is dat de richting van de stroming, die door de taal-schenkende geesten werd gekozen. En uit deze twee elkaar opstuwende stromingen ontstond in fysieke materie de merkwaardige vorm van het menselijke strottenhoofd.

Daarmee moeten we echter constateren, dat de mens onder de invloed van een groepsziel, die in de omtrek van de aarde leeft, deze taal tot ontwikkeling moest brengen'.

Organische architectuur

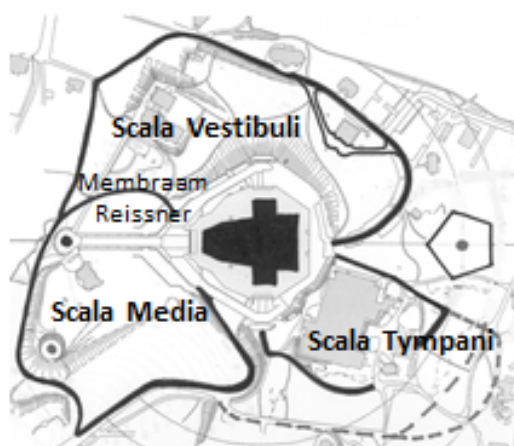
Etherlichaam - Klank-ether

Strottenhoofd als model voor de plattegrond van het Tweede Goetheanum. Orgaan van Corti als model voor de opbouw.

Organische architectuur

Etherlichaam - slakkenhuis

Klank-ether

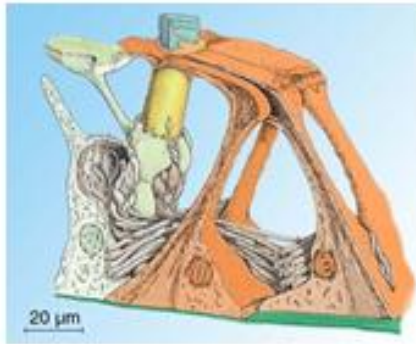
Het Tweede Goetheanum in de ligging van het Gelände, in de voorstelling van de klank-ether.

Een doorsnede van het slakkenhuis van ons binnenoor geeft aan hoe we het aspect van de klank-ether kunnen plaatsen in de context van het ether-lichaam van het Tweede Goetheanum.

Het Goetheanum wordt in deze context het orgaan van Corti.

Organische architectuur

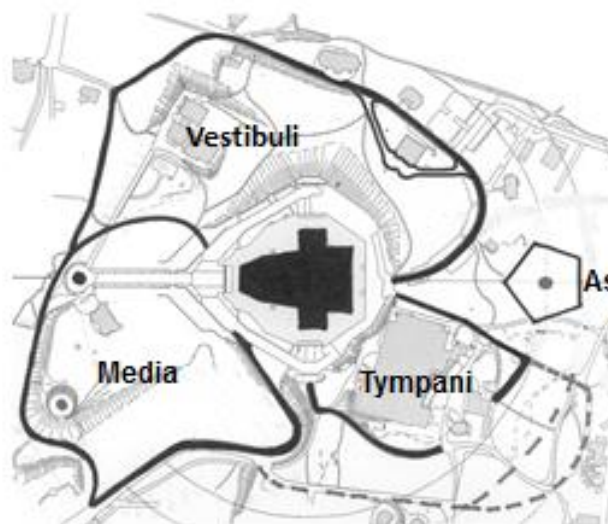
Etherlichaam - Klank-ether

opgericht orgaan van Corti

Organische architectuur

Etherlichaam - slakkenhuis

Scala Media

Orgaan van Corti

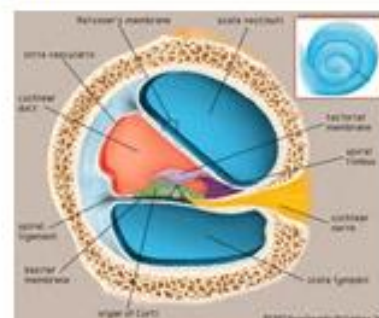
Buitenste Haarcel

Scala Vestibuli

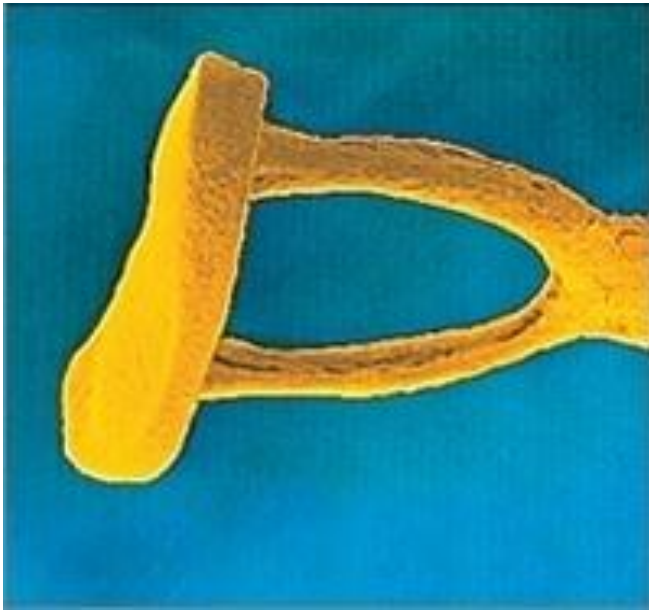
Scala Tympani

Gehoorzenuw

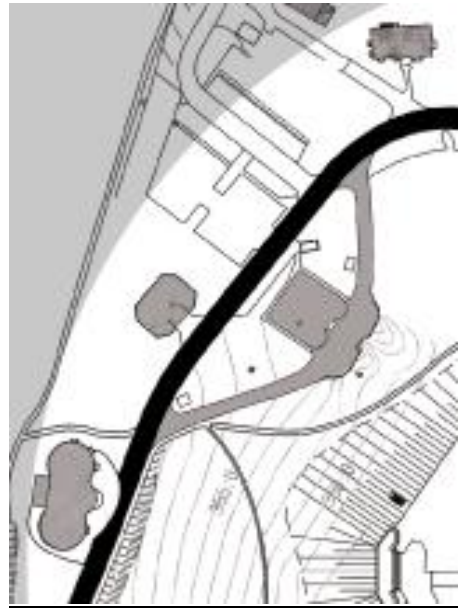
Basilair membr.

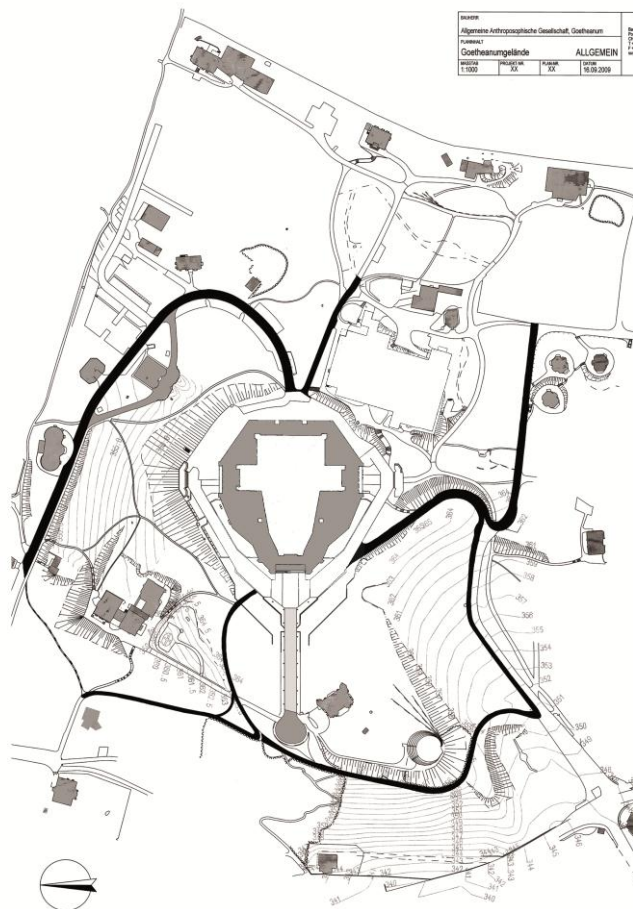
De stijgbeugel in het Gelände

De vorm van de stijgbeugel, maar dan als pad in het Gelände, naar en langs het Heizhaus.

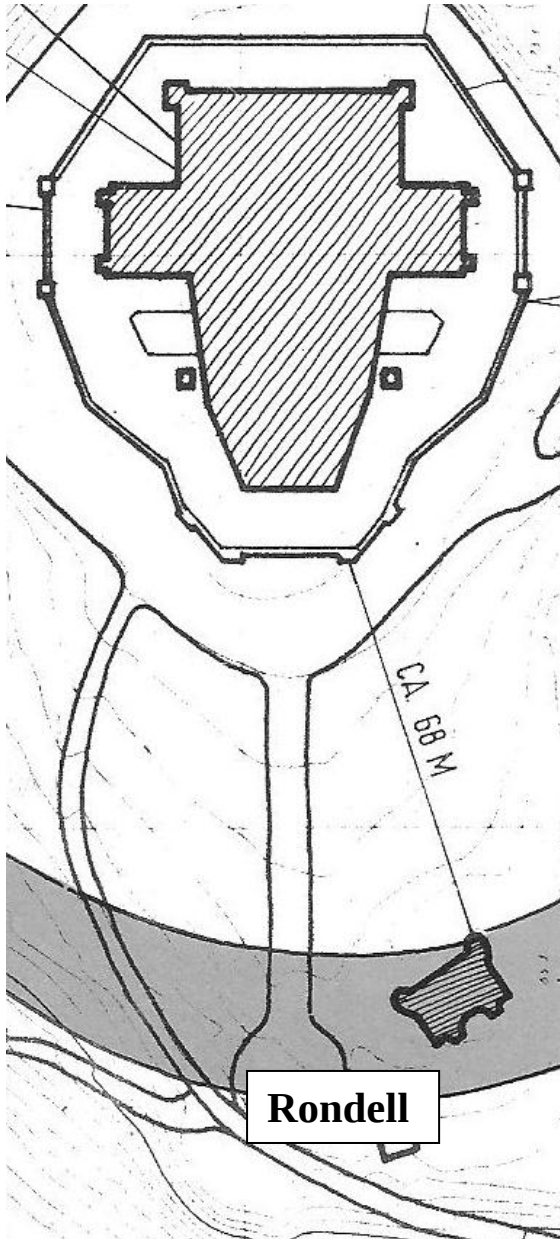

Het Heizhaus – het warmtecentrum van het IK. Dit centrum kan gezien worden als voortzettingpunt van de impuls van de inspiratie die vanaf het spreekge-stoelte wordt uitgesproken.

Het Rondell – vormaspect in het Gelände

Het Rondell: hier afgebeeld zonder paaltjes langs het pad er naar toe. Deze objecten waren en zijn bij de beide Goetheanums aanwezig. Het Rondell zal blijken een belangrijke waarnemings - plaats te zijn.

Er loopt geen rechtstreeks pad naar dit punt. Het Rondell zelf snijdt hier een spiraalvorm: een afwikkelspiraal, ook wel evolvente genoemd. Het belang van het Rondell zal later uitgebreid aan de orde komen in relatie tot de waarneming van klank en de relatie tot het Astraleum. Het Astraleum ligt in de voorstelling achter het Goetheanum, recht tegenover het Rondell.

Het Rondell is de uitbeelding van een haarcel. De haarcel heeft een kern, een nucleus.

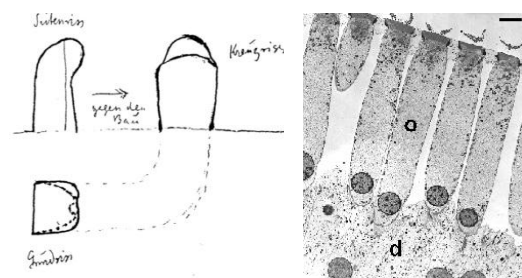

Paaltjes in hun functie van haarcellen zoals die in het orgaan van Corti, maar ook op onze huid geluids trillingen waarnemen.

Langs het pad staan paaltjes die men moet interpreteren als opgerichte haarcellen of als de Claudius-cellen die vanaf het orgaan van Corti het scala Media inlopen.

Deze bijzondere paaltjes flankeerden zowel bij het eerste als het tweede Goetheanum dit pad en zouden aldus een anekdote die professor Lievegoed een eerbiedwaardige houding moeten oproepen, zoals het oor dat in feite doet.

Het lijkt de mens te zijn die met een bepaalde eerbied de innerlijke scholingsweg moet gaan, waarbij men gevoeligheid voor de fijnste trillingen verkrijgt. Lievegoed kreeg er de rillingen van toen hij hiervan hoorde.

Paaltjes als haarcellen / de nucleus van een cel bij het 1^e Goetheanum

Het Goetheanum als spraakorgaan van het IK

Als we weer eens naar het Goetheanum kijken en zijn positie in het landschap, dan kunnen we het Goetheanum zien als een fysiek lichaam dat zijn ziel in zijn innerlijk draagt. Dat innerlijk en de verbeelding van de ziel kunnen we herkennen aan de grote zaal.

Vanuit de ziel spreekt de mens via zijn spraakorgaan in de vorm van het strottenhoofd zijn innerlijke woord uit vanaf het spreekgestoelte. Van het spreekgestoelte tot het Heizhaus wordt de klank overgebracht door het gehoorbeentje dat bekend staat als de stijgbeugel.

De gevormde klanken worden vanaf het Heizhaus, over het landschap geleid via de gebouwen die Steiner spiraalsgewijs over het landschap heeft vormgegeven. Dat de stijgbeugel de spiraalvorm raakt op de plattegrond van het Gelände, komt overeen met de werking van het binnenoor, waarin hetzelfde gebeurt.

De spiraalvorm is de verbeelding van het slakkenhuis.

Het vurige karakter van het Heizhaus, het warmtelichaam van het Goetheanum, staat ook in verband met de vurige werking van inspiratie die tot enthousiasme en geestdrift leidt. Daarnaast is het vuur in etherisch vorm de drager van de warmte-ether. En van de warmte-ether weten we van Steiner dat deze de drager is van ons IK.

De gebouwen die langs de spiraal lopen zijn te zien als de medeklinkers zoals die in de taal en de klank voorkomen. Steiner heeft vaak het karakter van medeklinkers besproken in relatie tot de beeldhouwkunst.

Wat we dus zien zijn door de mens voortgebrachte klanken die via een slakkenhuis naar de kosmos opstijgen. Eigenlijk de weg teug zoals de klanken tot de mens komen: in ons oor versmalt het slakkenhuis zich. Op de plattegrond verbreedt het zich. Het opent zich ware kosmisch gezien als het, op zoek naar 'de goden'.

Wij ontvangen de geestelijk geïnspireerde klank uit de kosmos en geven die weer terug aan de kosmos via onze spraakklanken.

Het gaat hier wel om de taal die het voertuig is van geestelijk inspiraties. Wij kunnen inspiraties ontvangen en omgekeerd kunnen wij onze inspiraties uitspreken.

Het is een wederkerig inspiratief proces wat Steiner aan geeft: ieder van ons heeft een eigen innerlijk spreekgestoelte.

Maar kennen wij ook de kracht en de betekenis van het innerlijke woord?.

Aan het Goetheanum wordt dus een groot verband zichtbaar gemaakt door Steiner: oorkenmerken vallen samen met klankkenmerken van de taal én met psychisch-fysieke kenmerken van ons IK.